“महानगरपालिका सार्वत्रिक निवडणूक त्रिसदस्यीय प्रभाग रचनेनुसार (सदस्य संख्या, प्रभाग रचना व आरक्षण) आदेश, २०२१”

राज्य निवडणूक आयोग,महाराष्ट्र

क्रमांक - रानिआ/मनपा-२०२१/प्र.क्र. २१ /का-५
नवीन प्रशासकीय भवन, मादाम कामा रोड,
हुतात्मा राजगुरू चौक, मुंबई- ४०००३२.
दिनांक : २८ डिसेंबर, २०२१

आ दे श

ज्याअर्थी, भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद २४३ झेडए व महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियम, १९४९ मधील तरतुदींनुसार:-

i) महानगरपालिका निवडणुकांचे अधिक्षण (superintendence), संचालन (direction) व नियंत्रणाचे (control) पूर्ण अधिकार राज्य निवडणूक आयोगाकडे निहित (vested) केले आहेत.

ii) महानगरपालिकांच्या निवडणुका मुक्त (free), न्याय्य (fair) व पारदर्शक (transparant) वातावरणात पार पाडण्याची जबाबदारी राज्य निवडणूक आयोगाची आहे.

iii) महानगरपालिकेची मुदत संपण्यापूर्वी तेथे सार्वत्रिक निवडणूक घेणे अपेक्षित आहे.

आणि ज्याअर्थी, महानगरपालिका निवडणूक प्रक्रीयेमध्ये प्रभाग रचना करणे व आरक्षण ठरविणे, विधानसभा मतदार यादीचे प्रभागनिहाय विभाजन करणे आणि प्रत्यक्ष निवडणूक घेणे अशा तीन प्रमुख टप्प्यांचा समावेश होतो व या तिन्ही टप्प्यांच्या प्रक्रियेमध्ये विविध उप-टप्पे आहेत. महानगरपालिकांच्या निवडणुकीसंदर्भातील विविध टप्पे व उप-टप्पे पूर्ण करण्याकरिता

लागणारा कालावधी विचारात घेता, प्रभाग रचनेची सुरुवात सर्व साधारणपणे महानगरपालिकेची मुदत संपण्याच्या सहा महिने अगोदर केली जाते.

आणि ज्याअर्थी, शासनाने दरम्यानच्या कालावधीत खालील अध्यादेश निर्गमित केले आहेत:-

i. महाराष्ट्र अध्यादेश क्रमांक-४/२०२१, दि. ३०/९/२०२१ :- याअन्वये महानगरपालिका निवडणुकांकरिता (बृहन्मुंबई वगळून) प्रत्येक प्रभागातून शक्य असेल तेथवर तीन सदस्य, परंतु दोनपेक्षा कमी व चारपेक्षा अधिक नाहीत इतके सदस्य निवडून देण्याची तरतूद केली आहे.

ii. महाराष्ट्र अध्यादेश क्रमांक-६/२०२१, दि. १/१०/२०२१ :- या अन्वये महानगरपालिकेमध्ये नागरिकांच्या मागासवर्ग प्रवर्गाकरिता राखून ठेवावयाच्या जागांची संख्या एकूण जागांच्या संख्येच्या २७ टक्क्यांपर्यंत असेल, मात्र एकूण आरक्षण महानगरपालिकेच्या एकूण जागांच्या ५० टक्क्यांपेक्षा अधिक असणार नाही अशा आशयाची तरतूद केली. मात्र सदर सुधारणेबाबत मा. सर्वोच्च न्यायालयामधील रिट याचिका क्र. ८४१ / २०२१, विशेष अनुमती याचिका क्र. १९७५६ / २०२१ व रिट याचिका क्र. १३१६ / २०२१ मध्ये दि. १५/१२/२०२१ रोजी झालेल्या निर्णयास अनुसरुन जोपर्यंत राज्य शासन त्रिस्तरीय चाचणी करुन स्थानिक स्वराज्य संस्थांमधील नागरिकांच्या मागासवर्ग प्रवर्गाचे प्रमाण निश्चित करून त्याबाबत तरतूद करत नाही तोपर्यंत आगामी सार्वत्रिक / पोटनिवडणुकांमध्ये नागरिकांच्या मागासवर्ग प्रवर्गाच्या जागा सर्वसाधारण म्हणून अधिसूचित करुन निवडणुका घ्याव्या लागतील.

iii. महाराष्ट्र अध्यादेश क्रमांक- १०/२०२१, दि. २/११/२०२१ :- याअन्वये महानगरपालिकांमध्ये निवडून द्यावयाच्या किमान व कमाल सदस्यांची संख्या सुधारीत केली आहे.

आणि ज्याअर्थी, महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियम, १९४९ मध्ये झालेल्या उपरोक्त सुधारणा व न्यायालयीन निर्णय यांना अनुसरुन महानगरपालिका निवडणुकांकरिता प्रभाग रचना करण्याबाबत सुधारित आदेश देणे आवश्यक झाले आहे.

त्याअर्थी, मी, यु. पी. एस. मदान, राज्य निवडणूक आयुक्त, महाराष्ट्र, भारतीय संविधानाच्या अनुच्छेद २४३ झेडए व महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियमाच्या कलम १४ नुसार मिळालेल्या व इतर प्राप्त अधिकारांचा वापर करून त्याअंतर्गत महानगरपालिकांच्या सार्वत्रिक निवडणुकांकरिता सदस्य संख्या ठरविणे, प्रभाग रचना करणे व आरक्षण चक्रानुक्रमे फिरविणे याकरिता खालीलप्रमाणे आदेश देत आहे :-

१. **संक्षिप्त नाव:**

या आदेशाला " **महानगरपालिका (बृहन्मुंबई वगळून) सार्वत्रिक निवडणूक त्रिसदस्यीय प्रभाग रचनेनुसार (सदस्य संख्या, प्रभाग रचना व आरक्षण) आदेश, २०२१** " असे संबोधिले जाईल.

२. **अधिकार प्रदान:**

महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियम, १९४९ च्या कलम ५ मधील तरतुदीनुसार निवडणुकीकरिता प्रभाग रचना करण्याचे अधिकार राज्य निवडणूक आयोगास आहेत. महानगरपालिकेच्या सार्वत्रिक निवडणूक प्रक्रियेतील प्रभाग रचनेचे प्रारुप तयार करण्याच्या अनुषंगाने सदस्य संख्या, प्रभाग रचना करणे व आरक्षण निश्चित करून ते चक्रानुक्रमे फिरवणे, या बाबतची जबाबदारी संबंधित महानगरपालिका आयुक्त यांची असेल. लोकशाही मजबूत करण्यात महानगरपालिकांची भूमिका महत्वपूर्ण आहे त्यामुळे महानगरपालिका आयुक्त यांनी या निवडणुकांचे कामकाज पार पाडतांना लोकसभा व विधानसभा निवडणुकांप्रमाणे सर्व

काळजी व दक्षता घेणे आवश्यक आहे. ही जबाबदारी पार पाडताना निवडणुकांचे पावित्र्य राखणे आणि निवडणूक प्रक्रिया मुक्त, न्याय व पारदर्शक रितीने पार पडेल हे संबंधित महानगरपालिका आयुक्त यांनी पहाणे अत्यंत आवश्यक आहे.

३. विहित मुदतीत निवडणूक घेणे:

भारतीय संविधानाने विहित केलेल्या मुदतीतच निवडणूक घेणे शक्य व्हावे म्हणून, राज्य शासनाने महानगरपालिकांची मुदत ज्या महिन्यात संपत असेल त्याच्या सहा महिने अगोदरच्या कालावधीमध्ये तिच्या क्षेत्रात व हद्दीमध्ये बदल (विभाजन, एकत्रीकरण इत्यादी) करू नये. याबाबत राज्य निवडणूक आयोगाचे दि. २७ जानेवारी, २००५ चे आदेश आहेत.

४. प्रभाग रचना करण्याची कार्यपद्धती:

४.१ जनगणनेची लोकसंख्या

जनगणना कार्यालयाने प्रसिध्द केलेली लगतच्या जनगणनेनुसार महानगरपालिका क्षेत्राची प्रगणक गटनिहाय एकूण लोकसंख्या, अनुसूचित जातीची व अनुसूचित जमातीची लोकसंख्या, प्रगणक गटाचे नकाशे व घरयादी जनगणना कार्यालयाकडून उपलब्ध करून घ्यावी. प्रभाग रचना ही फक्त **लगतच्या जनगणनेच्या लोकसंख्येच्या** आधारे केली जाते, म्हणून त्या क्षेत्रातील मतदार संख्या अथवा सध्याची रहिवाशांची संख्या याचा प्रभाग रचनेशी कसलाही संबंध येत नाही.

४.२ सदस्य संख्या:

महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियम, १९४९ च्या कलम ५ व ५अ मधील तरतुदीनुसार महानगरपालिकेची एकूण सदस्य संख्या निश्चित करतांना क्षेत्रातील जनगणनेतील लोकसंख्येच्या आधारावर **परिशिष्ट १** नुसार महानगरपालिकेच्या एकूण सदस्य संख्येची परिगणना करण्यात यावी. यानुसार परिगणना करताना महाराष्ट्र अध्यादेश क्रमांक १०/२०२१ अन्वये सदस्य संख्येबाबत करण्यात आलेली सुधारणा विचारात घ्यावी.

वर उल्लेख केल्यानुसार मा. सर्वोच्च न्यायालयाने दि. १५/१२/२०२१ रोजी दिलेल्या निर्णयास अनुसरुन आगामी सार्वत्रिक / पोटनिवडणुकांमध्ये सद्यस्थितीत नागरिकांच्या मागासवर्ग प्रवर्गाकरिता कोणत्याही जागा देय होणार नाहीत.

४.३ प्रभागाची संख्या:

महाराष्ट्र अध्यादेश क्र. ४/२०२१ अन्वये महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियम, १९४९ च्या कलम ५ मध्ये केलेल्या सुधारणेनुसार शक्य असेल तेथवर तीन सदस्य, परंतु दोनपेक्षा कमी व चारपेक्षा अधिक नाहीत इतके सदस्य निवडून देण्याची तरतूद केली आहे. त्यानुसार महानगरपालिकेस प्रभाग अनुज्ञेय होतात. प्रभागांची संख्या **परिशिष्ट १** नुसार काढावी.

प्रभागांची संख्या ठरविताना शक्यतोवर सर्व प्रभाग तीन सदस्यांचे करावयाचे आहेत. सर्वच प्रभाग तीन सदस्यांचे होत नसल्यास एक प्रभाग दोन अथवा चार सदस्यांचा होईल. दोन अथवा चार सदस्यांचा प्रभाग हा भौगोलिक परिस्थिती विचारात घेवून योग्य त्या ठिकाणी ठेवता येईल. मात्र जर अशी कोणतीही परिस्थिती नसल्यास सदर प्रभाग हा शेवटचा राहिल.

महानगरपालिका क्षेत्राचे प्रभाग पाडल्यानंतर प्रत्येक प्रभागातून निवडून द्यावयाच्या सदस्य संख्येनुसार प्रभागातील जागांना प्रभागाच्या अनुक्रमांकासह यथास्थिती “अ”, “ब”, “क” व “ड” असे संबोधण्यात यावे. त्यानुसार उदा. प्रभाग क्र. २४ मध्ये चार जागा असल्यास त्यांना “२४-अ”, “२४-ब”, “२४-क” व “२४-ड” असे संबोधण्यात येईल.

४.४ प्रभागांची सरासरी लोकसंख्या:- प्रभाग रचना करताना महानगरपालिकेची एकूण लोकसंख्या भागिले महानगरपालिकेची एकूण सदस्य संख्या गुणिले संबंधित प्रभागातून निवडून द्यावयाच्या सदस्यांची संख्या या सूत्रानुसार प्रभागाची सरासरी लोकसंख्या निश्चित करावी. प्रभागाची लोकसंख्या त्या प्रभागाच्या सरासरी लोकसंख्येच्या १० टक्के कमी किंवा १० टक्के जास्त या मर्यादेत ठेवता येईल. एखाद्या अपवादात्मक परिस्थितीत प्रभागाची लोकसंख्या या

किमान किंवा कमाल मर्यादेपेक्षा कमी किंवा जास्त असल्यास त्याचे कारण प्रभाग रचनेच्या प्रस्तावात नमूद करणे आवश्यक राहील.

४.५ प्रभाग रचना करण्याची मार्गदर्शक तत्वे:

४.५.१ प्रभाग रचना सुरु करताना सर्वप्रथम उत्तर दिशेकडून सुरुवात करावी. उत्तरेकडून ईशान्य (उत्तर-पूर्व) त्यानंतर पूर्व दिशेकडे येऊन पूर्वेकडून पश्चिमेकडे प्रभाग रचना करत सरकावे व शेवट दक्षिणेत करावा. प्रभागांना क्रमांकही त्याच पध्दतीने द्यावेत. प्रभाग रचना करताना भौगोलिक सलगता राहील, याची काळजी घ्यावी

४.५.२ प्रभागाच्या सीमारेषा, मोठे रस्ते, गल्ल्या, नद्या, नाले, डोंगर, रस्ते, फ्लायओव्हर इत्यादी नैसर्गिक मर्यादा विचारात घेऊन निश्चित करावी. कोणत्याही परिस्थितीत एका इमारतीचे, चाळीचे, घराचे विभाजन दोन प्रभागांमध्ये होणार नाही, याची दक्षता घ्यावी. त्याचप्रमाणे मोकळया जागांसह सर्व जागा कोणत्या ना कोणत्या प्रभागात आल्याच पाहिजेत. प्रभाग रचनेच्या बाबतीत कोणासही शंका घेण्यास वाव राहणार नाही, याची दक्षता घेण्यात यावी. सीमेचे वर्णन करताना रस्ते, नाले, नद्या, सिटी सर्व्हे नंबर यांचे उल्लेख प्रामुख्याने यावयास हवे.

४.५.३ प्रभाग रचना करताना लोकसंख्या व प्रभागाची भौगोलिकदृष्टया आटोपशीर व्याप्ती या दोन मुख्य गोष्टी असल्या तरी नागरिकांच्या सामायिक हिताकरिता खालील बाबी विचारात घ्याव्यात.

(अ) प्रभागातील वस्त्यांचे शक्यतोवर विभाजन होणार नाही याची दक्षता घ्यावी.

(ब) अनुसूचित जाती/अनुसूचित जमाती यांच्या वस्त्यांचे शक्यतोवर विभाजन होणार नाही, याची दक्षता घेण्यात यावी.

(क) नागरिकांचे प्रभागामधील दळणवळण शक्यतो विचारात घ्यावे.

(ड) प्राथमिक आरोग्य सुविधा केंद्रे, दवाखाने, स्मशानभूमी, बाजारहाटाच्या जागा, पाणी पुरवठयाच्या तसेच जलनि:सारणाच्या सोयी सुविधा, इ.चा वापर ज्या

नागरिकांकडून करण्यात येतो त्या नागरिकांचा समावेश असलेल्या प्रभागातच शक्यतोवर त्या सोयी सुविधा ठेवण्यात याव्यात.

(इ) प्रभागातील मुलांकरिता सर्वसाधारणपणे उपलब्ध असणाऱ्या प्राथमिक शाळा, मैदाने, इ. शक्यतोवर त्याच प्रभागात ठेवण्यात याव्यात, इत्यादी.

४.५.४ प्रभाग रचना करताना प्रगणक गट शक्यतो फोडू नये. अपवादात्मक परिस्थितीमध्ये प्रभाग रचना करण्याकरिता प्रगणक गट फोडणे आवश्यक असेल व घरयादी उपलब्ध नसेल, तर त्या प्रकरणी सोबतच्या **परिशिष्ट-८** मध्ये नमूद केल्याप्रमाणे सर्वेक्षण करून संबंधित क्षेत्रात लोकसंख्या कशाप्रकारे वितरित झाली आहे, हे निश्चित करावे. सर्वेक्षण करताना जनगणना ज्यावेळी झाली त्यावेळी म्हणजे २०११ मध्ये लोकसंख्येचे वितरण कसे होते, हे जाणून घ्यावयाचे असल्याने सर्वेक्षण करताना २०११ मध्ये जनगणनेच्यावेळी संबंधित व्यक्ती दिलेल्या पत्त्यावर राहात होती किंवा कसे, संबंधित इमारत कधी बांधण्यात आली इत्यादी बाबी लक्षात घ्याव्यात.

४.५.५ प्रत्येक प्रभागाच्या सीमारेषेचे वर्णन करताना उत्तर, पूर्व, दक्षिण व पश्चिम अशा दिशा नमूद करून सीमारेषेचे वर्णन करावे. सीमारेषा नमूद करताना शहरातील सर्वसाधारण नागरिकाना प्रभागाची पूर्ण कल्पना येईल याची काळजी घ्यावी.

४.५.६ प्रभाग रचनेमध्ये प्रभागांना अनुक्रमांक देण्यात येतात. प्रभागाचे क्षेत्र तात्काळ लक्षात यावे याकरिता प्रभागांना अनुक्रमांकासोबत प्रभागाचे नाव देता येईल किंवा कसे? हेही तपासावे. प्रभागांना नाव देणे हे बंधनकारक नाही. तथापि, महानगरपालिका आयुक्त प्रभागांना नाव देण्याबाबत निर्णय घेऊ शकतात. प्रभागांना नाव द्यावयाचे झाल्यास ते अशाप्रकारे देण्यात यावे जेणेकरुन सदर प्रभाग कोणत्या क्षेत्रातील आहे हे तात्काळ लक्षात येईल. उदा. त्या प्रभागातील प्रसिध्द असलेले महत्वाचे ठिकाण अथवा त्या प्रभागातील सर्वाधिक लोकसंख्या असलेले एखादे नगर अथवा वस्ती, इ.

४.६ प्रभागाची लोकसंख्या आणि मर्यादेचे पालन:

प्रभाग रचना करताना प्रभागातील सरासरी लोकसंख्या, जागांचे गुणोत्तर आणि १० टक्के कमाल/ किमान मर्यादेचे पालन करावे. अपवादात्मक परिस्थितीत भौगोलिक परिस्थितीमुळे अगर प्रगणक गट न फोडल्यामुळे प्रभागाची लोकसंख्या अनुज्ञेय मर्यादेपेक्षा कमी अगर जास्त होत असेल, तर त्यास आयोगाची मान्यता असणे आवश्यक आहे.

४.७ गुगल मॅपवर प्रभागाचे नकाशे तयार करणे:

४.७.१ महानगरपालिकेच्या प्रभाग रचनेची मांडणी गुगल अर्थच्या नकाशावर खालीलप्रमाणे करणे अनिवार्य आहे:-

(i) गुगल अर्थचा नकाशा, या नकाशावर प्रगणक गटांच्या सीमा हिरव्या रंगाने दर्शवाव्यात. प्रगणक गटांचे क्रमांक व त्या प्रगणक गटांची लोकसंख्या दर्शवावी. प्रत्येक प्रगणक गटाच्या बहुभूजास त्या प्रगणक गटाचा क्रमांक, एकूण लोकसंख्या, अनुसूचित जातीची लोकसंख्या आणि अनुसूचित जमातीची लोकसंख्या लेजेंडमध्ये भरावी.

(ii) जनगणना प्रभागांच्या सीमा, निळया रंगाने दर्शवाव्यात.

(iii) नकाशावर शहरातील महत्वाची ठिकाणे, रस्ते, नद्या, नाले, रेल्वे लाईन इत्यादी स्पष्टपणे दर्शवावे.

(iv) नवीन निवडणूक प्रभागांच्या हद्दी लाल रंगाने दर्शविण्यात याव्यात.

(v) नकाशांचा आकार, नकाशावर दर्शविलेले प्रगणक गटांचे क्रमांक, लोकसंख्या, इत्यादी तपशील वाचता येईल या प्रमाणात असावा. नकाशे सुलभपणे हाताळता यावेत याकरिता आवश्यक असल्यास दोन किंवा तीन भागात नकाशे तयार करावेत.

(vi) प्रत्येक प्रभागाचा स्वतंत्र नकाशा तयार करावा, त्याच्या हद्दी स्पष्टपणे दर्शविण्यात याव्यात. त्या हद्दींवर असणारे रस्ते, नद्या, नाले, रेल्वे लाईन इत्यादी स्पष्टपणे नकाशावर नमूद करावेत.

(vii) प्रत्येक प्रभागामध्ये समाविष्ट झालेले प्रगणक गट व नकाशानुसार त्या प्रभागामध्ये समाविष्ट होणारे प्रगणक गट एकच आहेत, याची खात्री करावी. तसेच जनगणनेकडून प्राप्त झालेली लोकसंख्येची आकडेवारी योग्यरित्या दर्शविण्यात आलेली आहे, याचीही खात्री करावी.

४.७.२ आयोगाचे निकष, अधिनियमातील व नियमातील तरतुदी, मा. सर्वोच्च न्यायालय व मा. उच्च न्यायालयाने दिलेले निदेश विचारात घेऊन प्रारुप प्रभाग रचना तयार करावी.

४.७.३ मागील अनेक निवडणुकांमध्ये आयोगाच्या निदर्शनास आले आहे की, क्षेत्रीय अधिकाऱ्यांकडून अनेकदा चुका होतात. राजकीय दबावाला बळी पडून अयोग्य प्रकारे प्रभाग रचना केली जाते. अशामुळे अलिकडच्या काळात अनेक रिट याचिका मा. उच्च न्यायालयात दाखल झाल्या आहेत. काही याचिकांमध्ये अशा चुकीच्या प्रभाग रचनेबाबत आदेश दिलेले आहेत. यामुळे तयार केलेला प्रभाग रचनेचा आराखडा कसा तयार करण्यात आला ? का तयार करण्यात आला? नियम व निकषांचे पालन झाले आहे का ? इत्यादी बाबी आयोगाकडून तपासण्यात येतील. अशा तपासणीत आढळून आलेल्या मुद्दयांवर स्पष्टीकरण करणे व योग्य बदल करण्याची जबाबदारी परिच्छेद ५.१ नुसार गठीत केलेल्या समितीची असेल.

४.७.४ वरील परिच्छेदानुसार कार्यवाही करून कच्चा आराखडा जतन करण्यात येईल व आरक्षण सोडतीच्या दिनांकापर्यंत त्याची गोपनीयता राखण्यात येईल. समिती व्यतिरिक्त इतर कोणालाही आराखड्याची माहिती दिली जाणार नाही.

४.७.५ अशा तयार केलेल्या नकाशाची केएमएल (KML) / केएमझेड (KMZ) फाईल तयार करावी. संपूर्ण हद्दीची तसेच प्रभागनिहाय इमेज फाईल देखील तयार करावी. गुगल अर्थच्या नकाशावर प्रभाग रचना मांडणी करण्याची कार्यपध्दती **परिशिष्ट ५** मध्ये देण्यात आली आहे. या कार्यपध्दतीचा अवलंब करून केएमएल (kml) / केएमझेड (kmz) फाईल तयार करावी.

४.७.६ प्रत्येक प्रभागामध्ये समाविष्ट झालेले प्रगणक गट व नकाशानुसार त्या प्रभागामध्ये समाविष्ट होणारे प्रगणक गट एकच आहेत, याची खात्री करावी. तसेच जनगणनेकडून प्राप्त झालेली लोकसंख्येची आकडेवारी योग्यरित्या दर्शविण्यात आली आहे, याची खात्री करावी.

४.८ **त्यानंतर प्रारुप प्रभाग रचनेचा प्रस्ताव महानगरपालिका आयुक्त यांनी पुढीलप्रमाणे तयार करावा.**

i. परिशिष्ट १ - सदस्य संख्या व आरक्षणाची परिगणना.
ii. परिशिष्ट २ - हद्दींची व्याप्ती व वर्णनाबाबत.
iii. परिशिष्ट ३ - निवडणूक प्रभागांमध्ये समाविष्ट प्रगणक गट व लोकसंख्या
iv. परिशिष्ट ४ - प्रगणक गटनिहाय माहिती.
v. परिशिष्ट ५ - अनुसूचित जातीचा प्रभागनिहाय उतरता क्रम.
vi. परिशिष्ट ६ - अनुसूचित जमातीचा प्रभागनिहाय उतरता क्रम.
vii. परिशिष्ट ७ - सदस्य संख्या व आरक्षणाचे एकत्रित विवरणपत्र.
viii. परिशिष्ट ८ - प्रगणक गटाचे विभाजन करताना द्यावयाचे प्रमाणपत्र.
ix. परिशिष्ट ९ - समितीने प्रारुप प्रभाग रचनेबाबत द्यावयाचे प्रमाणपत्र

५ **आरक्षण चक्रानुक्रमे फिरविण्याकरिता पहिली निवडणूक :** शासनाने दि. १५ डिसेंबर, २०२१ रोजी प्रसिध्द केलेल्या **महाराष्ट्र महानगरपालिका (प्रभागांमध्ये राखीव जागांचे वाटप करणे आणि त्या जागा चक्रानुक्रमे फिरविण्याची पध्दत) नियम, २०२१** च्या, नियम क्र. ८ नुसार आरक्षण चक्रानुक्रमे फिरविण्याच्या प्रयोजनार्थ सदर निवडणूक ही पहिली निवडणूक आहे.

६ **अनुसूचित जाती करिता आरक्षित प्रभाग निश्चित करणे:**

अनुसूचित जातीच्या जागांच्या आरक्षणाचे वाटप हे शासनाने दि. १५ डिसेंबर, २०२१ रोजी प्रसिध्द केलेल्या महाराष्ट्र महानगरपालिका (प्रभागांमध्ये राखीव जागांचे वाटप करणे आणि त्या जागा चक्रानुक्रमे फिरविण्याची पध्दत) नियम, २०२१ च्या, नियम क्र. ३ मधील तरतुदीनुसार करावयाचे आहे. याकरिता प्रभागातील अनुसूचित जातीच्या लोकसंख्येची एकूण लोकसंख्येशी असलेली टक्केवारी ज्या प्रभागात सर्वाधिक असेल, त्या प्रभागापासून सुरुवात करुन उतरत्या क्रमाने सर्व प्रभागांची मांडणी **परिशिष्ट ५** नुसार करण्यात येईल. त्यानंतर सदर नियमातील तरतुदीनुसार उतरत्या क्रमाने प्रत्येक प्रभागात अनुसूचित जातीची एक जागा वाटप करण्यात येईल.

७ **अनुसूचित जमाती करिता आरक्षित प्रभाग निश्चित करणे.**

अनुसूचित जमातीच्या जागांच्या आरक्षणाचे वाटप हे शासनाने दि. १५ डिसेंबर, २०२१ रोजी प्रसिध्द केलेल्या **महाराष्ट्र महानगरपालिका (प्रभागांमध्ये राखीव जागांचे वाटप करणे आणि त्या जागा**

चक्रानुक्रमे फिरविण्याची पध्दत) नियम, २०२१ च्या, नियम क्र. ४ मधील तरतुदीनुसार करावयाचे आहे. याकरिता प्रभागातील अनुसूचित जमातीच्या लोकसंख्येची एकूण लोकसंख्येशी असलेली टक्केवारी ज्या प्रभागात सर्वाधिक असेल, त्या प्रभागापासून सुरुवात करुन उतरत्या क्रमाने सर्व प्रभागांची मांडणी **परिशिष्ट ६** नुसार करण्यात येईल. त्यानंतर सदर नियमातील तरतुदीनुसार उतरत्या क्रमाने प्रत्येक प्रभागात अनुसूचित जमातीची एक जागा वाटप करण्यात येईल.

८ **एकाच प्रभागात अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमातीची जागा येत असल्यास :-** शासनाने दि. १५ डिसेंबर, २०२१ रोजी प्रसिध्द केलेल्या महाराष्ट्र महानगरपालिका (प्रभागांमध्ये राखीव जागांचे वाटप करणे आणि त्या जागा चक्रानुक्रमे फिरविण्याची पध्दत) नियम, २०२१ च्या, नियम क्र. ५ मधील तरतुदीनुसार तीन व चार सदस्यांच्या प्रभागात अनुसूचित जाती व जमाती या दोन्ही जागा येत असल्यास त्या देता येतील. मात्र जर दोन सदस्यांच्या प्रभागात अशा जागा येत असल्यास ज्या प्रवर्गाची टक्केवारी अधिक असेल, त्या प्रवर्गाकरिता एक जागा आरक्षित होईल व दुसऱ्या प्रवर्गाची जागा उतरत्या क्रमाने पुढील प्रभागात देण्यात येईल.

९ **अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमातीकरिता एकच पद देय होत असल्यास -** जर महानगरपालिकेमध्ये अनुसूचित जाती/अनुसूचित जमातीकरिता एकच पद देय होत असल्यास, प्रथम निवडणुकीत ते त्या प्रवर्गातील महिलांकरिता आरक्षित होईल किंवा कसे हे सोडतीने निश्चित करण्यात येईल. जर मागील निवडणुकीत तसेच या निवडणुकीत एकच पद देय होत असेल तर जर ते पद मागील निवडणुकीत त्या प्रवर्गातील महिलांकरिता आरक्षित असल्यास या निवडणुकीत ते पद त्या प्रवर्गातील महिलांकरिता आरक्षित राहणार नाही. याचप्रमाणे जर मागील निवडणुकीत त्या प्रवर्गातील महिलांकरिता आरक्षित नसेल तर या निवडणुकीत ते पद त्या प्रवर्गातील महिलांकरिता आरक्षित होईल.

१० **नागरिकांच्या मागासवर्ग प्रवर्गाकरिता आरक्षित प्रभाग निश्चित करणे :-**

वर उल्लेख केल्यानुसार मा. सर्वोच्च न्यायालयाने दि. १५/१२/२०२१ रोजी दिलेल्या निर्णयास अनुसरुन आगामी सार्वत्रिक / पोटनिवडणुकांमध्ये सद्यस्थितीत नागरिकांच्या मागासवर्ग प्रवर्गाकरिता कोणत्याही जागा देय होणार नाहीत.

११ महिलांचे (अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमातील महिलांसह) आरक्षित प्रभाग निश्चित करणे :

शासनाने दि. १५ डिसेंबर, २०२१ रोजी प्रसिध्द केलेल्या **महाराष्ट्र महानगरपालिका (प्रभागांमध्ये राखीव जागांचे वाटप करणे आणि त्या जागा चक्रानुक्रमे फिरविण्याची पध्दत) नियम, २०२१** च्या, नियम क्र. ७ मध्ये अनुसूचित जाती महिला, अनुसूचित जमाती महिला, नागरिकांचा मागासवर्ग प्रवर्ग महिला व सर्वसाधारण महिला यांचे वाटप करण्याची पध्दत विहित केलेली आहे. मात्र वर उल्लेख केल्यानुसार मा. सर्वोच्च न्यायालयाने दि. १५/१२/२०२१ रोजी दिलेल्या निर्णयास अनुसरुन आगामी सार्वत्रिक / पोटनिवडणुकांमध्ये नागरिकांच्या मागासवर्ग प्रवर्गाच्या जागा सर्वसाधारण म्हणून अधिसूचित करुन निवडणुका घेण्याचे आदेशित केले आहे. त्यामुळे सद्यस्थितीत नागरिकांच्या मागासवर्ग प्रवर्गाकरिता कोणत्याही जागा देय होणार नाहीत. त्यामुळे अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमातीच्या महिलांचे वाटप उपरोक्त नियमातील नियम क्र. ७ (२) नुसार करण्यात यावे. मात्र सर्वसाधारण महिलांच्या जागा शक्यतोवर सर्व प्रभागात उपलब्ध करुन देण्यासाठी उर्वरित महिलांच्या (सर्वसाधारण महिला) जागा वाटप करताना पुढील कार्यपध्दती अवलंबिण्यात यावी :-

i. प्रथम नियम क्र. ७(१) नुसार चार सदस्यांच्या प्रभागात दोन महिला व दोन सदस्यांच्या प्रभागात एक महिला हे प्रमाण पूर्ण करण्याकरिता आवश्यक असलेल्या सर्वसाधारण महिलांच्या जागा थेट वाटप कराव्यात.
ii. त्यानंतर किमान दोन जागा बिनराखीव असलेल्या **तीन सदस्यांच्या** प्रभागांची संख्या ही सर्वसाधारण महिलांना वाटप करावयाच्या जागांच्या संख्येइतकी किंवा कमी असेल तर त्या प्रत्येक प्रभागात एक जागा थेट वाटप करावी.
iii. त्यानंतर सर्वसाधारण महिलांच्या अजून काही जागा वाटप करावयाच्या शिल्लक असल्यास **तीन सदस्यांच्या** ज्या प्रभागात अजूनही किमान दोन जागा बिनराखीव आहेत त्या प्रभागांमधून सोडतीने सर्वसाधारण महिलांच्या उर्वरीत जागा वाटप कराव्यात.

१२ प्रारूप प्रभाग रचना

१२.१ प्रभाग रचनेची प्राथमिक तपासणी:

सार्वत्रिक निवडणुकीसाठी कच्ची प्रारुप प्रभाग रचना तयार करण्याकरिता आयुक्त, महानगरपालिका यांच्या अध्यक्षतेखालील अधिकाऱ्यांची समिती तयार करण्यात यावी.

i. स्थानिक स्वराज्य संस्थेच्या क्षेत्राची संपूर्ण माहिती असलेला अधिकारी.

ii. प्रभाग रचनेशी संबंधित नेमलेला अधिकारी.

iii. नगर रचनाकार.

iv. संगणक तज्ञ.

v. आवश्यकतेनुसार इतर अधिकारी.

प्रारुप प्रभाग रचना राज्य निवडणूक आयोगाच्या आदेशानुसार व योग्य ती दक्षता घेऊन तयार करण्याची जबाबदारी या समितीची असेल.

१२.२ प्रारूप तयार करणे:

प्रभाग रचनेशी संबंधित अधिकाऱ्यांनी तयार केलेला कच्चा आराखडा प्रभाग रचना समितीसमोर ठेवण्यात येईल. सदर समिती हा आराखडा अधिनियमातील तरतूदी, नियमातील तरतूदी व या आदेशातील तरतूदींचे पालन करून तयार केला आहे हे तपासेल. त्याचप्रमाणे प्रभाग रचना, अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमाती व महिलांचे आरक्षण हे नियमानुसार तयार झाले आहे हे देखील तपासेल. सदर समिती प्रारूप प्रभाग रचनेचे गुगल अर्थ नकाशे परिच्छेद ४.७ नुसार योग्य रितीने तयार केले आहेत किंवा कसे हे तपासून घेईल, अन्यथा योग्य नकाशे तयार करून घेण्याची कार्यवाही करेल. प्रभाग रचना पूर्वतयारीची संपूर्ण जबाबदारी महानगरपालिका आयुक्त यांची राहील.

१२.३ प्रारूप प्रभाग रचनेस राज्य निवडणूक आयोगाची मान्यता:

प्रारूप प्रभाग रचनेची समितीने तपासणी केल्यानंतर प्रभाग रचनेच्या योग्यते बाबत समितीचे समाधान झाल्यानंतर सदर समिती त्याबाबत राज्य निवडणूक आयोगाने विहित केलेल्या **परिशिष्ट -९ मधील नमुन्यात प्रमाणपत्र** देईल. या प्रमाणपत्रासह प्रारुप प्रभाग रचनेचा प्रस्ताव राज्य निवडणूक आयोगाकडे मान्यतेकरिता पाठविण्यात यावा.

१२.४ समितीने सादर केलेल्या प्रारूप प्रभाग रचनेची आवश्यक ती तपासणी करून ती तरतूदीनुसार करण्यात आली आहे याची खात्री झाल्यास, राज्य निवडणूक आयोगाकडून त्यास मान्यता देण्यात येईल. तसेच त्यासोबत सोडत व प्रभाग रचनेच्या पुढील टप्प्यांचा कार्यक्रम देण्यात येईल.

१३ महिला (अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमातीतील महिलांसह) आरक्षणाची सोडत काढणे:

१३.१ राज्य निवडणूक आयोगाने प्रारुप प्रभाग रचनेच्या प्रस्तावास मान्यता दिल्यानंतर महानगरपालिका आयुक्तांनी राज्य निवडणूक आयोगाने नेमून दिलेल्या दिनांकास महानगरपालिका क्षेत्रामध्ये सभा आयोजित करून नागरिकांच्या समोर सोडत पध्दतीने महिला (अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमातीतील महिलांसह) राखीव जागांचे आरक्षण निश्चित करावे.

१३.२ महानगरपालिका आयुक्त यांनी त्यांच्या अध्यक्षतेखाली सोडत काढावी.

१३.३ सोडतीचे स्थळ, वेळ व दिनांक यांना मोठया प्रमाणावर प्रसिध्दी द्यावी. (उदा. वृत्तपत्रे, महानगरपालिका मुख्यालय व प्रभाग कार्यालयांचे नोटीस बोर्ड, वेब साईट, इत्यादी) आरक्षणाची सोडत व प्रारुप प्रभाग रचना प्रसिध्दी याकरिता वर्तमानपत्रात द्यावयाच्या सूचनेचा नमुना परिशिष्ट-१० व ११ मध्ये देण्यात आला आहे.

१३.४ महानगरपालिका निवडणुकांकरिता आरक्षणाची सोडत काढण्याबाबत मार्गदर्शक तत्वे सोबतच्या परिशिष्ट-१२ मध्ये नमूद करण्यात आलेली आहेत.

१३.५ सोडतीचे योग्यप्रकारे इतिवृत्त लिहिण्यात यावे. इतिवृत्ताचा नमुना **परिशिष्ट १३** मध्ये देण्यात आलेला आहे.

१४ प्रारूप प्रभाग रचनेची व आरक्षणांची व्यापक प्रसिद्धी:

१४.१ प्रत्येक प्रवर्गातील महिलांच्या जागांची सोडत काढल्यानंतर निश्चित करण्यात आलेल्या जागांचे आरक्षण नमूद करुन प्रारुप प्रभाग रचनेची अधिसूचना महानगरपालिका आयुक्त यांनी राज्य निवडणूक आयोगाने नेमून दिलेल्या दिनांकास शासन राजपत्रात प्रसिध्द

करावी. (अधिसूचनेचा नमुना परिशिष्ट-१४ (मराठी) व १५ (इंग्रजी) मध्ये देण्यात आलेला आहे.)

१४.२ प्रसिध्द करण्यात आलेल्या प्रभाग रचनेच्या नकाशांवर व विहित नमुन्यांवर संबंधीत महानगरपालिका आयुक्त, उपायुक्त (निवडणूक) व नगररचनाकार यांच्या स्वाक्षऱ्या असणे अनिवार्य आहे.

१४.३ सोडतीनुसार आरक्षित झालेल्या जागांचा तपशील परिशिष्ट-१६ व १७ मध्ये नमूद करावा.

१४.४ सोडतीचा निकाल वेबसाईटवर टाकण्यात यावा.

१४.५ महाराष्ट्र नगर परिषदा, नगर पंचायती व औद्योगिक नगरी अधिनियम, १९६५ मधील तरतुदीनुसार सर्व आरक्षण नमूद करूनच प्रारुप प्रभाग रचना प्रसिध्द करण्यात येते. त्याच धर्तीवर महानगरपालिका निवडणुकांकरितासुध्दा सोडतीमध्ये आलेले आरक्षण नमूद करूनच प्रारुप प्रभाग रचना प्रसिध्द करण्यात येते. यासंदर्भात राज्य निवडणूक आयोगाकडून राबविण्यात येत असलेली ही कार्यपध्दती योग्य असल्याचे मुंबई उच्च न्यायालयाने अहमदनगर महानगरपालिकेशी संबंधित रिट पिटीशन क्रमांक-३६४८/२००८ मध्ये दिलेल्या निर्णयात नमूद केले आहे. सर्व स्थानिक स्वराज्य संस्थांमध्ये समान पध्दतीचा अवलंब करणे योग्य असल्याने, नागरिकांचा मागासवर्ग प्रवर्ग व महिला (अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमातीतील महिलांसह) यांच्याकरिता कोणते प्रभाग आरक्षित होतील, हे निश्चित करण्यात येईल व त्यानंतर सदर आरक्षण नमूद करूनच प्रारुप प्रभाग रचनेची अधिसूचना प्रसिध्द करण्यात यावी.

१५ हरकती व सूचना:

१५.१ आरक्षण सोडतीअंती नागरिकांना प्रभाग रचना व आरक्षणावर हरकती व सूचना सादर करण्याच्या कालावधीची माहिती देण्यात येईल.

१५.२ हरकती व सूचना सादर करण्याच्या कालावधीत नागरिकांकडून हरकती व सूचना स्विकारण्याची व्यवस्था महानगरपालिका कार्यालयात करण्यात येईल.

१५.३ हरकत किंवा सूचना दाखल केल्याची संबंधीतांना पोचपावती देण्यात यावी, ज्यामध्ये त्यांनी हरकत सादर करतानाचा दिनांक व वेळ नमूद केला जाईल.

१५.४ आलेल्या हरकती व सूचनांची नोंद स्वतंत्र नोंदवहीत ठेवणे आवश्यक आहे.

१५.५ प्राप्त झालेल्या सर्व हरकती व सूचनांचा गोषवारा **परिशिष्ट १८** नुसार तयार करण्यात येईल आणि सदर गोषवारा नेमून दिलेल्या दिनांकास राज्य निवडणूक आयोगास सादर करण्यात येईल.

१५.६ प्रारुप प्रभाग रचनेची अधिसूचना व त्यावर हरकती व सूचना स्विकारण्याचा कालावधी व त्या कोणामार्फत स्विकारण्यात येतील यांचा तपशील यास व्यापक प्रसिध्दी द्यावी. (उदा. वृत्तपत्रे, महानगरपालिका व प्रभाग कार्यालयांचे नोटीस बोर्ड, वेबसाईट, इत्यादी)

१५.७ प्रारुप प्रभाग रचनेवर प्राप्त होणाऱ्या सर्व हरकती व सूचनांची योग्यरितीने दखल घेण्यात येईल, याची उपाययोजना महानगरपालिका आयुक्तांनी करावी. (उदा. प्राप्त होणाऱ्या हरकती व सूचनांची नोंदवही ठेवणे, हरकती कोणामार्फत स्विकारण्यात येतील यांची निश्चिती, प्रत्येक हरकती व सूचनांना क्रमांक देणे, हरकतीचे स्वरुप नमूद करणे, इत्यादी)

१६ प्रारुप प्रभाग रचनेवर प्राप्त झालेल्या हरकती व सूचनांवर सुनावणी देणे-

१६.१ राज्य निवडणूक आयुक्त किंवा त्यांनी प्राधिकृत केलेले सक्षम प्राधिकारी, प्राप्त झालेल्या हरकती व सूचनांवर निश्चित केलेल्या स्थळी व नेमून दिलेल्या दिनांकास / कालावधीमध्ये सुनावणी देतील. सदर सुनावणीस संबंधित महानगरपालिका आयुक्त यांनी उपस्थित रहाणे बंधनकारक आहे. तसेच संबंधित जिल्हाधिकारी व विभागीय आयुक्त देखील उपस्थित रहातील. जर जिल्हाधिकारी व विभागीय आयुक्त यांना सदर सुनावणीकरिता उपस्थित रहाणे शक्य नसेल तर त्यांनी आपला उपजिल्हाधिकारी दर्जापेक्षा कमी नाही असा अधिकारी प्रतिनिधी पाठविणे बंधनकारक राहील.

१६.२ या सुनावणीकरिता सर्व व्यवस्था (उदा. हरकतदारांना सुनावणीची लेखी नोटीस देणे, उपस्थितांची स्वाक्षरी घेणे, सुनावणीचे विवरणपत्र ठेवणे, सुनावणीच्या ठिकाणी

व्हिडिओ चित्रीकरणाची व्यवस्था करणे, इत्यादी) महानगरपालिका आयुक्त यांनी करावी.

१६.३ सुनावणीच्यावेळी केलेली प्रारुप प्रभाग रचना व आरक्षण सर्वांना दिसेल अशाप्रकारे मोठ्या स्क्रीनवर दर्शविण्यात यावी. प्रभागांच्या हद्दीबाबत असलेल्या हरकतींसंदर्भात गुगल अर्थच्या नकाशावर सध्याचे प्रारुप प्रभाग व हरकतदाराने प्रभागांच्या हद्दीमध्ये मागणी केलेले बदल स्क्रीनवर दाखविण्यात यावेत.

१६.४ हरकती व सूचनांना सुनावणी देणाऱ्या सक्षम प्राधिकाऱ्याने प्रत्येक तक्रार व सूचनांची दखल घेऊन नियमाप्रमाणे योग्य ते अभिप्राय देणे आवश्यक आहे. अंतिम प्रभाग रचना शासन राजपत्रात प्रसिध्द करण्यात येते. त्यामुळे त्यांनी घेतलेला निर्णय अर्जदारास स्वतंत्ररित्या कळविण्याची आवश्यकता नाही.

१७ अंतिम प्रभाग रचना:

१७.१ सुनावणी देणारे प्राधिकारी व महानगरपालिका आयुक्त यांनी सुनावणीनंतर तयार केलेला प्रस्ताव, परिशिष्ट-१९ मधील हरकती व सूचना दिलेल्या सुनावणीच्या गोषवाऱ्यासह राज्य निवडणूक आयोगाकडे अंतिम मान्यतेसाठी सादर करावा.

१७.२ राज्य निवडणूक आयोगाने प्रस्तावास मान्यता दिल्यानंतर त्यानुसार प्रभाग रचनेच्या प्रस्तावात (सर्व विवरणपत्रे, नकाशे व अधिसूचना) योग्य ते बदल महानगरपालिका आयुक्त यांनी करावेत. त्यानंतर अंतिम प्रभाग रचनेची अधिसूचना राज्य निवडणूक आयोगाकडून महानगरपालिका आयुक्तांमार्फत शासन राजपत्रात प्रसिध्द करण्यात येईल. मा. राज्य निवडणूक आयुक्तांच्या स्वाक्षरीनंतर संबंधित महानगरपालिका आयुक्त यांनी राज्य निवडणूक आयोगाने नेमून दिलेल्या दिनांकास सदर अधिसूचना शासन राजपत्रात प्रसिध्द करावी. (अधिसूचनेचा नमुना **परिशिष्ट-२०** (मराठी) व **परिशिष्ट-२१** (इंग्रजी) मध्ये देण्यात आलेला आहे.)

१७.३ या अंतिम अधिसूचनेला व्यापक प्रसिध्दी द्यावी. (उदा. वृत्तपत्रे, महानगरपालिका व प्रभाग कार्यालयांचे नोटीस बोर्ड / वेब साईट, राज्य निवडणूक आयोगाची वेबसाईट, इत्यादी) अंतिम प्रभाग रचनेच्या राजपत्रात प्रसिध्द झालेल्या अधिसूचनेच्या **दोन प्रती** राज्य निवडणूक आयोगास पाठविण्यात याव्यात.

१७.४ राज्य निवडणूक आयोगाच्या आदेश क्रमांक-रानिआ/मनपा-२०१२/प्र.क्र.२३/का-५, दिनांक- १७ जुलै, २०१२ नुसार प्रभाग रचनेच्या (दोन्ही प्रारुप व अंतिम) प्रसिध्द करण्यात येणाऱ्या नकाशांवर महानगरपालिका आयुक्त तसेच संबंधित नगर रचनाकार (यथास्थिती सहायक संचालक, नगर रचनाकार) यांच्या स्वाक्षऱ्या असणे आवश्यक आहे. तसेच सर्व परिशिष्टांवर महानगरपालिका आयुक्तांची स्वाक्षरी आवश्यक राहील.

१७.५ यानंतर अंतिम प्रभाग रचनेवर कोणतीही हरकत अगर सुनावणी नियमानुसार अभिप्रेत नाही.

१८ गोपनीयता:

स्थानिक स्वराज्य संस्थेच्या प्रभाग रचनेचे कामकाज गोपनीयरित्या हाताळण्यात यावे. प्रभाग रचनेची माहिती ही सर्वसामान्य नागरिकांना सोडतीच्यावेळी पहिल्यांदा समजते. तत्पूर्वी राजकीय व्यक्ती, प्रसिध्दी माध्यमे अथवा अन्य व्यक्तींना याबाबतची माहिती देता येणार नाही तसेच प्रभाग रचनेच्या कामाशी संबंधित अधिकारी अगर कर्मचारी यांच्यावर त्यासाठी कोणालाही दबाव टाकता येणार नाही. कोणत्याही अधिकाऱ्याने / कर्मचाऱ्याने प्रभाग रचनेची गोपनियता भंग केल्यास त्यांच्याविरुध्द शिस्तभंगाची कार्यवाही करण्यात येईल.

१९ सर्वसाधारण

१९.१ भारताच्या संविधानाने स्थानिक स्वराज्य संस्थांच्या निवडणुकांचे अधिक्षण, संचालन व नियंत्रणाचे पूर्ण अधिकार राज्य निवडणूक आयोगाकडे निहित केले आहेत. त्यामुळे

विभागीय आयुक्त, जिल्हाधिकारी अथवा महानगरपालिका आयुक्त यांना स्वतःहून निवडणूक कार्यक्रमात कोणताही बदल अगर स्थगिती देता येत नाही.

१९.२ राज्य निवडणूक आयोगाने प्रभाग रचना व आरक्षण या विषयावर यापूर्वी काढलेले आदेशात काहीही म्हटले असले तरी, यापुढे होणाऱ्या सर्व निवडणूकांमध्ये केवळ **महानगरपालिका (बृहन्मुंबई वगळून) सार्वत्रिक निवडणूक (सदस्य संख्या, प्रभाग रचना करणे व आरक्षण) आदेश, २०२१** या आदेशामध्ये केलेल्या तरतुदी लागू राहतील.

(यु. पी. एस. मदान)
राज्य निवडणूक आयुक्त,महाराष्ट्र

<u>सहपत्र</u> :-

सोबतच्या अनुक्रमणिकेत दर्शविल्यानुसार परिशिष्ट १ ते २१

प्रति,

१. अपर मुख्य सचिव, नगर विकास विभाग, मंत्रालय, हुतात्मा राजगुरु चौक, मुंबई ४०० ०३२
२. सर्व विभागीय आयुक्त
३. सर्व जिल्हाधिकारी
४. सर्व महानगरपालिका आयुक्त (बृहन्मुंबई वगळून)
५. मा. सर्वोच्च न्यायालय व मा. उच्च न्यायालयातील राज्य निवडणूक आयोगाचे वकील
६. आयोगातील सर्व कार्यासने
७. निवड नस्ती.

परिशिष्टांची अनुक्रमणिका

अ.क्र.	तपशिल	परिशिष्ट क्रमांक
१	सदस्य संख्या व आरक्षणाची परिगणना.	परिशिष्ट - १
२	हद्दींची व्याप्ती व वर्णनाबाबत.	परिशिष्ट - २
३	निवडणूक प्रभागांमध्ये समाविष्ट प्रगणक गट व लोकसंख्या	परिशिष्ट - ३
४	प्रगणक गटनिहाय माहिती.	परिशिष्ट - ४
५	अनुसूचित जातीचा प्रभागनिहाय उतरता क्रम.	परिशिष्ट - ५
६	अनुसूचित जमातीचा प्रभागनिहाय उतरता क्रम.	परिशिष्ट - ६
७	सदस्य संख्या व आरक्षणाचे एकत्रित विवरणपत्र.	परिशिष्ट - ७
८	प्रगणक गटाचे विभाजन करताना द्यावयाचे प्रमाणपत्र.	परिशिष्ट - ८
९	समितीने प्रारुप प्रभाग रचनेबाबत द्यावयाचे प्रमाणपत्र	परिशिष्ट - ९
१०	सोडतीच्या सूचनेचा नमुना- मराठी	परिशिष्ट - १०
११	सोडतीच्या सूचनेचा नमुना- इंग्रजी	परिशिष्ट - ११
१२	सोडत काढण्याबाबतची मार्गदर्शक तत्वे	परिशिष्ट - १२
१३	सोडतीच्या इतिवृत्ताचा नमुना	परिशिष्ट - १३
१४	प्रारुप प्रभाग रचनेच्या अधिसूचनेचा नमुना - मराठी	परिशिष्ट - १४
१५	प्रारुप प्रभाग रचनेच्या अधिसूचनेचा नमुना - इंग्रजी	परिशिष्ट - १५
१६	सोडतीचा निकाल राज्य निवडणूक आयोगाकडे पाठविण्याचे नमुने	परिशिष्ट - १६
१७		परिशिष्ट - १७
१८	हरकती व सूचनांचा गोषवारा	परिशिष्ट - १८
१९	हरकती व सूचनांवर दिलेल्या सुनावणीचा गोषवारा	परिशिष्ट - १९
२०	अंतिम प्रभाग रचनेच्या अधिसूचनेचा नमुना - मराठी	परिशिष्ट - २०
२१	अंतिम प्रभाग रचनेच्या अधिसूचनेचा नमुना - इंग्रजी	परिशिष्ट - २१

परिशिष्ट - १ (सदस्य संख्या व आरक्षणाची परिगणना)

--------------- महानगरपालिका सार्वत्रिक निवडणूक ----------(सन)

१. महानगरपालिका क्षेत्राची एकूण लोकसंख्या
(लगतच्या जनगणनेनुसार) -

२. अनुसूचित जातीची लोकसंख्या -
(लगतच्या जनगणनेनुसार)

३. अनुसूचित जमातीची लोकसंख्या -
(लगतच्या जनगणनेनुसार)

४. निवडून द्यावयाच्या महानगरपालिका
सदस्यांची संख्या -

५. प्रभागांची एकूण संख्या -

तीन सदस्यीय प्रभाग	दोन सदस्यीय प्रभाग	चार सदस्यीय प्रभाग

६. प्रभागाची सरासरी लोकसंख्या

$$= \frac{\text{महानगरपालिकेची एकूण लोकसंख्या (अनु.क्र.1)}}{\text{महानगरपालिकेची एकूण सदस्य संख्या (अनु.क्र.4)}} \times \text{प्रभागातून निवडून द्यावयाच्या सदस्यांची संख्या}$$

प्रभागातील सदस्यांची संख्या	सरासरी लोकसंख्या	कमाल (+) १०%	किमान (-) १०%
तीन सदस्यीय प्रभाग			
दोन सदस्यीय प्रभाग			
चार सदस्यीय प्रभाग			

७. अनुसूचित जातीकरीता राखून ठेवावयाच्या एकूण जागा -
(स्त्रियांसाठी राखून ठेवावयाच्या जागा धरुन)

$$\left(\text{सूत्र} = \frac{\text{अनुसूचित जातीची लोकसंख्या}}{\text{एकूण लोकसंख्या}} \times \text{एकूण सदस्य संख्या}\right)$$

८. अनुसूचित जमातीकरीता राखून ठेवावयाच्या एकूण जागा -
(स्त्रियांसाठी राखून ठेवावयाच्या जागा धरुन)

$$(\text{सूत्र} = \frac{\text{अनुसूचित जमातीची लोकसंख्या}}{\text{एकूण लोकसंख्या}} \times \text{एकूण सदस्य संख्या})$$

९. अ) स्त्रियांसाठी राखून ठेवावयाच्या एकूण जागा -

$$(\text{सूत्र} = \frac{\text{एकूण सदस्य संख्या}}{2})$$

ब) स्त्रियांसाठी राखून ठेवावयाच्या एकूण जागांची विभागणी

१.अनुसूचित जातीच्या स्त्रियांसाठी

$$(\text{सूत्र} = \frac{\text{अनुसूचित जातीची आरक्षित सदस्य संख्या}}{2})$$

२. अनुसूचित जमातीच्या स्त्रियांसाठी

$$(\text{सूत्र} = \frac{\text{अनुसूचित जमातीची आरक्षित सदस्य संख्या}}{2})$$

३. सर्वसाधारण स्त्रियांसाठी उपलब्ध होणा-या उर्वरित जागा
(सूत्र = अ.क्र. ९ (अ) - [अ.क्र.९ (ब१) + ९ (ब२)])

टीप :- स्त्रियांकरिता राखून ठेवावयाच्या जागांच्या संख्येची गणना करताना ०.५० हा अपूर्णांक पुढील संख्येस पूर्णांकित करण्यात यावा.

१०. अराखीव -
(सूत्र = अ.क्र. ४ - [अ.क्र.७ + अ.क्र.८ + अ.क्र.९ (ब ३)])

सही

आयुक्त, ...
महानगरपालिका

परिशिष्ट २

(हद्दींची व्याप्ती व वर्णनाबाबत)

---------- महानगरपालिका सार्वत्रिक निवडणूक ---- (सन)

प्रभाग क्रमांक	प्रभागाचे नाव असल्यास	प्रभागाची व्याप्ती (प्रभागातील थोडक्यात महत्त्वाची ठिकाणे/परिसर/नगरे इ. नमूद करावीत)	प्रभागाच्या सीमा	आरक्षणाची स्थिती किती जागा कोणत्या प्रवर्गासाठी जसे अनु.जाती / अनु.जमाती व स्त्रियांसाठी (अनु.जाती / अनु. जमातीच्या स्त्रियांसाठी धरुन)
१	२	३	४	५
प्रभाग क्रमांक -लोकसंख्या- एकूण - अ.जा. - अ.ज. -			उत्तर - पूर्व - दक्षिण - पश्चिम -	

सही

आयुक्त,

.................महानगरपालिका

टीप - हा नमुना इंग्रजी व मराठी दोन्ही भाषांमध्ये असावा.

परिशिष्ट 3 (निवडणूक प्रभागांमध्ये समाविष्ट प्रगणक गट व लोकसंख्या)					
ELECTION WARDWISE INFORMATION					
………………... MUNICIPAL CORPORATION					
Election Ward No.	Census Enumaration		Total Population	SC Population	ST Population
	Ward No.	Block No.			
1					
Total					
2					
Total					
3					

सही

आयुक्त, ………महानगरपालिका

परिशिष्ट ४ (प्रगणक गटनिहाय माहिती)						
ENUMARATION BLOCKWISE INFORMATION						
………………... MUNICIPAL CORPORATION						
SR. No.	**Enumaration Ward No.**	**Enumaration Block No.**	**Total Population**	**SC**	**ST**	**WARD NO. IN Which the EB is included**

सही

आयुक्त, ……… महानगरपालिका

नमुना विवरणपत्र						
………………... MUNICIPAL CORPORATION						
SR. No.	**Enumaration Ward No.**	**Enumaration Block No.**	**Total Population**	**SC**	**ST**	**WARD NO. IN Which the EB is included**
१	१	१	..	…	…	१
२	१	३	..	…	…	५
३	१	४	..	…	…	१
४	२	१	..	…	…	६
५	२	२	..	…	…	६
६	२	३	..	…	…	२
७	२	४	..	…	…	२
.	.					
.	.					
	याप्रमाणे	याप्रमाणे				

परिशिष्ट ५ (अनुसूचित जातीचा प्रभागनिहाय उतरता क्रम)						
……………….. MUNICIPAL CORPORATION						
STATEMENT SHOWING SHEDULE CASTE DESCEDING ORDER						
SR. No.	**Ward No.**	**Total**	**SC**	**ST**	**SC%**	**RESVN**

सही

आयुक्त, ………महानगरपालिका

परिशिष्ट ६ (अनुसूचित जमातीचा प्रभागनिहाय उतरता क्रम)						
……………….. MUNICIPAL CORPORATION						
STATEMENT SHOWING SHEDULE TRIBE DESCEDING ORDER						
SR. No.	**Ward No.**	**Total**	**SC**	**ST**	**ST%**	**RESVN**

सही
आयुक्त, ………महानगरपालिका

परिशिष्ट ७ (सदस्य संख्या व आरक्षणाचे एकत्रित विवरणपत्र)

महानगरपालिका सार्वत्रिक निवडणूक सन २०२२

. . . . . महानगरपालिका प्रभाग रचना

लोकसंख्या			सरासरी	
एकूण	अनुसुचित जाती	अनुसुचित जमाती	किमान	
			कमाल	

एकूण सदस्य संख्या व आरक्षण				
एकूण सदस्य	अनुसुचित जाती	अनुसुचित जमाती	नागरिकांचा मागासवर्ग प्रवर्ग	सर्वसाधारण
पैकी स्त्रियांसाठी आरक्षित पदे				

अ.क्र.	नवीन प्रभागाचा क्रमांक	एकूण लोकसंख्या	अनुसुचित जाती लोकसंख्या	अनुसुचित जमाती लोकसंख्या	अनुसुचित जातीच्या लोकसंख्येची टक्केवारी	अनुसुचित जातीच्या लोकसंख्येच्या टक्केवारीनुसार उतरत्या क्रमाने अनुक्रमांक	अनुसुचित जमाती लोकसंख्येची टक्केवारी	अनुसुचित जमातीच्या लोकसंख्येच्या टक्केवारीनुसार उतरत्या क्रमाने अनुक्रमांक	जागा क्रमांक			
									अ	ब	क	ड
१	२	३	४	५	६	७	८	९	८	११	१२	१३

परिशिष्ट – ८

(प्रगणक गटाचे विभाजन करताना द्यावयाचे प्रमाणपत्र)

जनगणना प्रभाग क्रमांक – – – – – – – – – – – पैकी प्रगणक गट क्रमांक – – – – – – – फोडणे आवश्यक ठरेल त्याची चौकशी करुन लोकसंख्या निश्चित केली त्याचा तपशिल

सर्वेक्षण केल्याची तारीख :------------------

अ.क्र.	जनगणना घर क्रमांक	कुटुंब प्रमुखाचे नाव	सन २०११ ची लोकसंख्या	अनुसूचित जाती (असल्यास लोकसंख्या)	अनुसूचित जमाती (असल्यास लोकसंख्या)
१	२	३	४	५	६
	एकूण				

	एकूण	अनुसूचित जाती	अनुसूचित जमाती
१. प्रगणक गटाची लोकसंख्या			
२. फोडलेल्या प्रगणक गटाचे सर्वेक्षण प्रमाणे निश्चित केलेली लोकसंख्या (वजा)			
	– –		
३. लगतच्या निवडणूक प्रभागांसाठी विचारात घ्यावयाची उर्वरित लोकसंख्या (वरील १ - २)	– –		

उपायुक्त
-------------महानगरपालिका

आयुक्त
-------------महानगरपालिका

परिशिष्ट ९

(प्रारुप प्रभाग रचना प्रस्ताव तपासणी झाल्यावर द्यावयाचे)

प्रमाणपत्र - प्रारुप प्रभाग रचना

महानगरपालिकेचे नाव - ....

प्रमाणित करण्यात येते की, -------------------महानगरपालिकेच्या सन -------- मध्ये होणाऱ्या सार्वत्रिक निवडणुकीसाठी तयार करण्यात आलेली प्रारुप प्रभाग रचना खालील दक्षता घेऊन करण्यात आलेली आहे.

१) जनगणना कार्यालयाकडून प्राप्त सन २०११ च्या लोकसंख्येची आकडेवारी व प्रगणक गटांचे नकाशे वापरण्यात आलेले आहेत.

२) ज्या ठिकाणी जनगणना कार्यालयाकडून माहिती प्राप्त झालेली नाही (त्या आशयाचे संचालक, जनगणना कार्यालयाचे प्रमाणपत्र आवश्यक) तेथे २०११ ची लोकसंख्या सर्वेक्षण करुन निश्चित करण्यात आलेली आहे.

३) प्रत्येक प्रभागामध्ये येणारे प्रगणक गट, नकाशानुसार त्याच प्रभागामध्ये समाविष्ट आहेत.

४) गुगल अर्थ किंवा तत्सम संगणकीकृत नकाशांच्या आधारे प्रभाग रचना करण्यात आली आहे.

५) महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियम, १९४९ तसेच त्याअंतर्गत नियम व राज्य निवडणूक आयोगाने वेळोवेळी निर्गमित केलेले आदेश, निदेश व सूचना यांचे तंतोतंत पालन करण्यात आलेले आहे.

६) प्रभागांच्या हद्दींचे वर्णन, व्याप्ती, लोकसंख्या व आरक्षण योग्य असल्याची खात्री करण्यात आली आहे.

७) प्रारुप प्रभाग रचना उपलब्ध माहितीच्या आधारावर नि:पक्षपातीपणे तयार करण्यात आली आहे.

ठिकाण --------- स्वाक्षरी

दिनांक---------

नगररचनाकार उपायुक्त (निवडणूक) आयुक्त

------------महानगरपालिका

परिशिष्ट १०

(सोडत व प्रारुप प्रभाग रचना प्रसिध्दी - जाहीर सूचनेचा नमुना-मराठी)

महानगरपालिका सार्वत्रिक निवडणूक -------

जाहीर सूचना

---------- महानगरपालिकेच्या सन ---- मध्ये होणाऱ्या सार्वत्रिक निवडणुकीसाठी अनुसूचित जाती (महिला), अनुसूचित जमाती (महिला) व सर्वसाधारण महिलांसाठी आरक्षण निश्चित करण्याकरीता सोडत काढणे, तसेच प्रभाग रचनेचे प्रारुप प्रसिध्द करण्यासाठी खालीलप्रमाणे कार्यक्रम जाहीर करण्यात येत आहे :-

१	आरक्षण सोडत दिनांक	वार --------- दिनांक --------- सकाळी ------- वा. स्थळ - ---------- ------------
२	प्रभाग रचनेचे प्रारुप प्रसिध्द करण्याचा दिनांक	-----वार, दिनांक ------
३	हरकती व सूचना सादर करण्याचा कालावधी (हरकती व सूचना महानगरपालिका आयुक्त यांच्याकडे निवडणूक कार्यालय अथवा संबंधित प्रभाग कार्यालयाचे मुख्यालय येथे सादर कराव्यात)	-----वार, दिनांक --------- ते -----वार, दिनांक --------- (दुपारी ३.०० वा.पर्यंत)
टीप : हरकती व सूचना दाखल करणा-या नागरीकांना सुनावणी करीता उपस्थित राहण्यासाठी स्वतंत्रपणे कळविण्यात येईल.		

ठिकाण :------------- आयुक्त,

दिनांक :------------- --------महानगरपालिका

परिशिष्ट ११

(सोडत व प्रारुप प्रभाग रचना प्रसिध्दी - जाहीर सूचनेचा नमुना-इंग्रजी)

--------------------- MUNICIPAL CORPORATION

GENERAL ELECTION ------------- (Year)

PUBLIC NOTICE

For the General Election of ----------------------- Municipal Corporation to be held in the year ----------,The Programme for the Draw of lots for reservation of seats in the category of the Scheduled Caste (women), Scheduled Tribes (women) & Women from General Category and for the publication of draft ward formation is as below.

1	Date of the Draw for the reservation	Date ----------- At --------- a.m Place ---------------------- ---------------------- ----------------------
2	Date of publishing the draft copy of ward formation	--------day, Date – --------------
3	Last date of submitting Objections & Suggestions (To be submitted to The Municipal Commissioner for Objections & Suggestion, in Election Office or concerned ward Office)	----------day, Date----------------- to ----------day,Date------------------ (upto 3.00 p.m.)
Note : The Citizens who have filed Objections & Suggestions will be informed separately for the hearing to attend.		

Place :- **Commissioner,**

Date : **------------Municipal Corporation**

परिशिष्ट १२

(महानगरपालिका निवडणूकांकरीता आरक्षणाची सोडत काढण्याबाबत मार्गदर्शक तत्त्वे)

१. महानगरपालिकेच्या आरक्षणाची सोडत राज्य निवडणूक आयोगाने नेमून दिलेल्या दिवशी काढण्यात यावी.
२. सोडतीच्या तीन ते चार दिवस अगोदर सोडतीची रंगीत तालीम निश्चितपणे करण्यात यावी.
३. सोडतीचे इतिवृत्त लिहिण्यात यावे.
४. सोडत महानगरपालिका आयुक्त यांच्या उपस्थितीत पार पाडण्यात यावी.
५. सोडतीसाठी व प्रारुप प्रभाग रचना प्रसिध्दीसाठी करावयाच्या जाहिर सूचनेचा नमुना राज्य निवडणूक आयोगाने परिशिष्टांमध्ये विहित केल्यानुसार राहील. ही सूचना सोडतीच्या दोन/तीन दिवस आधी किमान दोन स्थानिक वृत्तपत्रात प्रसिध्द करण्यात यावी.
६. सोडतीसाठी पारदर्शक ड्रम वापरण्यात यावा.
७. ड्रममध्ये टाकावयाच्या चिठ्ठयांचा आकार कमीत कमी **A4** या आकाराचा असावा.
८. चिठ्ठी रोल करुन त्यावर लावण्यात येणारे रबर बॅण्ड एकाच रंगाचे असावे व ते चिठ्ठीच्या मध्यभागी लावावेत.
९. सोडतीच्यावेळी सर्व प्रभाग दर्शविणारा एकत्रित नकाशा तसेच प्रत्येक प्रभागाचा हद्दी दर्शविणारा स्वतंत्र नकाशा ठळकपणे दिसेल अशारितीने लावून ठेवावा. प्रत्येक प्रभागाच्या सीमा सोडतीच्या वेळी स्पष्ट करण्यात याव्यात.
१०. सोडत शालेय विद्यार्थ्यांच्या हस्ते काढण्यात यावी.
११. कोणत्या पदांच्या आरक्षणाची सोडत कोणत्या प्रभागातून कशाप्रकारे काढण्यात येणार आहे याची सविस्तर माहिती दर्शविणारे पत्रक तयार करून सर्व उपस्थितांना सोडतीपूर्वी वाटण्यात यावे तसेच त्याला पुरेशी प्रसिद्धी देण्यात यावी.
१२. सोडतीमध्ये आलेला जागा क्रमांक प्रोजेक्टरद्वारे मोठया पडद्यावर दर्शविण्यात यावा.
१३. संपूर्ण सोडत प्रक्रियेचे व्हिडीओ चित्रिकरण करण्यात यावे.
१४. सोडतीचे प्रक्षेपण स्थानिक केबल टि.व्ही. वर करावे.
१५. नागरिकांना सविस्तर माहिती देण्यासाठी एक प्रसिद्धीपत्रक तयार करुन त्यास पुरेशा आधी खाली नमूद केल्याप्रमाणे व्यापक प्रमाणावर प्रसिद्धी देण्यात यावी.
    i) महानगरपालिकेच्या सूचना फलकावर
    ii) महानगरपालिका प्रभाग समितीच्या सूचना फलकावर
    iii) महानगरपालिकांच्या इतर कार्यालयांमध्ये सूचना फलकावर
    iv) स्थानिक केबल टिव्हीवर
    v) फ्लेक्स बोर्ड तयार करून शहरात मुख्य ठिकाणी लावण्यात यावेत.

....

परिशिष्ट – १३
इतिवृत्ताचा नमुना

आज दि. -------- रोजी सकाळी / दुपारी ----------- वाजता ------------ महानगरपालिकेच्या निवडणुकीसाठी यथास्थिती प्राधान्यक्रमाने अथवा चिठ्ठ्या टाकून जागांचे आरक्षण निश्चित करण्याची कार्यवाही खालीलप्रमाणे करण्यात आली :-

१. प्रथम उपस्थित सर्व प्रतिनिधी / नागरिक यांना महानगरपालिका निवडणुकीसंबंधी खाली नमूद केल्याप्रमाणे सविस्तर माहिती देण्यात आली :-

१) प्रभागांची संख्या

२) सदस्य संख्या

३) आरक्षण

४) प्रभागांची व्याप्ती इ.

२. सोडतीकरिता --------------- शाळेतील खालील लहान मुले / मुली उपस्थित होते :-

१) ------------------------------------

२) ------------------------------------

३) ----------------------------- याप्रमाणे

सदर मुलांच्या हस्ते पुढील सोडती काढण्यात आल्या.

३. **अनुसूचित जाती महिलांची सोडत :-** अनुसूचित जातीकरिता ------- जागा आरक्षित असून लोकसंख्येच्या उतरत्या क्रमाने आरक्षित असलेल्या प्रभागांमधून अनुसूचित जातीच्या महिलांकरिता --------- प्रभाग सोडतीने खालीलप्रमाणे निश्चित करण्यात आले :-

सोडतीकरिता उपलब्ध असणारे अनुसूचित जातीच्या प्रभागांचे क्रमांक	सोडतीमध्ये अनुसूचित जातीच्या महिलांकरिता आरक्षित झालेल्या प्रभागांचे क्रमांक

४. **अनुसूचित जमाती महिलांची सोडत :-** अनुसूचित जमातीकरिता ------- जागा आरक्षित असून लोकसंख्येच्या उतरत्या क्रमाने आरक्षित असलेल्या प्रभागांमधून अनुसूचित जमातीच्या महिलांकरिता --------- प्रभाग सोडतीने खालीलप्रमाणे निश्चित करण्यात आले :-

सोडतीकरिता उपलब्ध असणारे अनुसूचित जमातीच्या प्रभागांचे क्रमांक	सोडतीमध्ये अनुसूचित जमातीच्या महिलांकरिता आरक्षित झालेल्या प्रभागांचे क्रमांक

५ **<u>सर्वसाधारण महिलांची सोडत</u> :-** सर्वसाधारण असलेल्या ------ प्रभागांपैकी -------इतके प्रभाग सर्वसाधारण महिलांसाठी थेट अथवा सोडतीने खालीलप्रमाणे निश्चित करण्यात आले.

सोडतीकरिता उपलब्ध असणारे सर्वसाधारण प्रभागांचे क्रमांक	सोडतीमध्ये सर्वसाधारण महिलांकरिता आरक्षित झालेल्या प्रभागांचे क्रमांक

वरीलप्रमाणे कार्यपध्दती अनुसरुन उपस्थित मुलाच्या हाताने उपस्थित सर्व नागरिक / प्रतिनिधी यांचे समक्ष चिठ्ठ्या काढण्यात आल्या, अथवा यथास्थिती प्राधान्यक्रम विचारात घेऊन आरक्षित प्रभाग निश्चित करण्यात आले. त्यानुसार सोबतच्या तक्त्यात दर्शविल्याप्रमाणे जागा निश्चित करण्यात आल्या.

वरीलप्रमाणे चिठ्ठ्या टाकण्याची कार्यपध्दती सर्व उपस्थित नागरिक / प्रतिनिधी यांचे समक्ष पूर्ण करण्यात आली. त्यानंतर प्रभागनिहाय बिनराखीव जागांचा तपशिल देण्यात आला. प्रभागांच्या हद्दींबाबत, आरक्षणाबाबत, सोडत पध्दतीनुसार निश्चित केलेल्या प्रभागनिहाय जागेबाबत तसेच प्रभाग रचनेबाबत अन्य कोणतीही काहीही तक्रार असल्यास प्रारुप प्रभाग रचना प्रसिध्द झाल्यानंतर विहित कालावधीत हरकती व सूचना दाखल करण्याची माहिती देण्यात आली. वरीलप्रमाणे कामकाज पूर्ण करण्यात येऊन उपस्थित सदस्य / नागरिकांचे / प्रतिनिधींचे आभार मानून विषयांकीत सभा संपल्याचे जाहीर करण्यात आले.

आयुक्त ----------- महानगरपालिका.

दिनांक:

<u>टीप:</u>

(१) सभेत द्यायच्या माहितीमध्ये प्रथम कोणत्या सालाची जनगणना विचारात घेतली ते वर्ष, जनगणनेनुसार एकूण लोकसंख्या, अ.जा. व अ.ज. ची लोकसंख्या, देय सदस्य संख्या, देय प्रभाग, देय प्रभागनिहाय सदस्य संख्या, देय आरक्षित जागांची संख्या देण्यात यावी.

(२) यानंतर उतरत्या क्रमाने आरक्षित झालेल्या अ.ज. व अ.जा. जागांची माहिती द्यावी.

(३) यानंतर प्रभागनिहाय राहिलेल्या जागांमधून कोणत्या प्रवर्गाचे सोडतीने किती चिठठया काढावयाच्या आहेत याबाबत माहिती देवून सोडतीची तयारी करावी.

परिशिष्ट १४

----------------------महानगरपालिका

दिनांक : ---------------

अधिसूचना

क्रमांक : ---------------------------, राज्य निवडणूक आयुक्त, महाराष्ट्र यांनी महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियम (सन १९४९ चा मुंबई ५९) (यापुढे "अधिनियम" म्हणून उल्लेखिलेला) चे कलम ५ (३), ५ अ व कलम १४ अन्वये प्रारुप अधिसूचना प्रसिध्द करण्याचे ठरविले आहे. सदर अधिसूचनेव्दारे ----------- महानगरपालिका क्षेत्रातील प्रभागांची संख्या व त्यांची व्याप्ती आणि ज्या प्रभागामध्ये अनुसूचित जाती, अनुसूचित जमाती आणि त्याचप्रमाणे स्त्रियांसाठी (अनुसूचित जाती आणि अनुसूचित जमाती स्त्रियांसह) जागा राखून ठेवण्यात येतील.

२. आणि ज्याअर्थी, प्रारुप मसुदा उक्त अधिनियमाच्या कलम ५, पोटकलम (३) च्या परंतुकाप्रमाणे ---------- महानगरपालिका क्षेत्रातील सर्व रहिवाशांच्या माहितीसाठी प्रसिध्द करावयाचा आहे. ज्याअर्थी राज्य निवडणूक आयोग, महाराष्ट्र यांचे आदेश क्र. रानिआ/मनपा-२०१४/प्र.क्र.२६/का.५, दि. ६/२/२०१५ नुसार सदर अधिसुचनेचा प्रारुप मसुदा राजपत्रात प्रसिध्द करण्याचे अधिकार महानगरपालिका आयुक्त यांना प्रदान करण्यात आले आहेत. आणि त्यानुसार सदर प्रारुप मसुदा प्रसिध्द करण्यात येत असून , उक्त अधिसूचनेचा मसुदा दि. --------- नंतर आयुक्त, राज्य निवडणूक आयोग, महाराष्ट्र किंवा त्यांनी प्राधिकृत केलेले अधिकारी विचारात घेतील.

३. उक्त अधिसूचनेच्या अनुषंगाने नागरिकांच्या हरकती किंवा सूचना असल्यास आयुक्त, --------- महानगरपालिका यांचेकडे दिनांक --------------- रोजी किंवा तत्पूर्वी लेखी सादर कराव्यात. उक्त तारखेनंतर आलेल्या हरकती व सूचना विचारात घेतल्या जाणार नाहीत.

प्रारुप अधिसूचना

ज्याअर्थी,राज्य निवडणूक आयुक्त, महाराष्ट्र यांनी महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियम, १९४९ च्या कलम ५ अ च्या तरतुदीखाली -------- महानगरपालिकेच्या बाबतीत खालील दर्शविल्याप्रमाणे निवडावयाच्या सभासदांची संख्या, अनुसूचित जाती आणि अनुसूचित जमाती व स्त्रियांसाठी (अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमातीच्या स्त्रियांसह) राखून ठेवावयाच्या जागा निश्चित केल्या आहेत.

१. निवडावयाच्या सभासदांची संख्या	--
२. अनुसूचित जाती आणि अनुसूचित जमाती यांच्यासाठी राखून ठेवावयाच्या जागांची संख्या	
अ) अनुसूचित जाती	--
ब) अनुसूचित जमाती	--
३. स्त्रियांसाठी (अनुसूचित जाती आणि अनुसूचित जमातीच्या स्त्रियांसह राखून ठेवावयाच्या जागा धरुन)	--
४.उपरोक्त क्र. ३ पैकी वरील क्र.२ (अ) व (ब) येथील जागांमध्ये अनुसूचित जाती आणि अनुसूचित जमातीच्या स्त्रियांसाठी राखून ठेवावयाच्या जागांची संख्या खालीलप्रमाणे राहील.	
अ) अनुसूचित जाती स्त्रिया	--
ब) अनुसूचित जमाती स्त्रिया	--
५. स्त्रियांसाठी सर्वसाधारण जागा म्हणून राखून ठेवावयाच्या जागांची संख्या (अनुक्रमांक ३ समोरील नमूद केलेल्या जागा वजा अनुक्रमांक ४ (अ) व (ब) समोरील नमूद केलेल्या जागांची संख्या)	--
६. अनारक्षित जागा (अ.क्र.१ वजा अ.क्र.२ वजा अ.क्र. ५)	--

२. त्याअर्थी, आता राज्य निवडणूक आयुक्त महाराष्ट्र, महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियमाचे कलम ५(३), ५ अ व कलम १४ अन्वये उक्त महानगरपालिका क्षेत्र जितक्या प्रभागात विभागण्यात येईल त्या प्रभागांची संख्या व त्यांची व्याप्ती या अधिसूचनेच्या अनुसूचीमध्ये दर्शविल्याप्रमाणे निश्चित करीत असून, ज्या प्रभागांमध्ये अनुसूचित जाती आणि अनुसूचित जमाती व

स्त्रियांसाठी (अनुसूचित जाती आणि अनुसूचित जमातीच्या स्त्रियांसह) जागा राखून ठेवण्यात येतील ते प्रभाग निर्दिष्ट करीत आहे.

३. या अधिसूचनेच्या तारखेच्या निकटच्या पुढील सार्वत्रिक निवडणूकीच्या प्रयोजनार्थ ही अधिसूचना अंमलात येईल.

अनुसूची

प्रभाग क्रमांक व लोकसंख्या	**प्रभागाचे नाव, असल्यास**	**प्रभागाची व्याप्ती**	**आरक्षण कोणत्या प्रवर्गासाठी जसे, अनुसूचित जाती/अनुसूचित जमाती व स्त्रियांसाठी (अनुसूचित जाती / अनुसूचित जमातीच्या स्त्रियांसाठी धरुन)**
(१)	(२)	(३)	(४)
१. लोकसंख्या एकूण - अ.जा.- अ.ज.-		व्याप्ती - उत्तर - पूर्व - दक्षिण - पश्चिम -	
२. लोकसंख्या एकूण - अ.जा.- अ.ज.-		व्याप्ती - उत्तर - पूर्व - दक्षिण - पश्चिम -	

टीप :-

(१) अनुसूचीमध्ये स्त्रियांसाठी (अनुसूचित जाती/अनुसूचित जमातीच्या स्त्रियांसह) राखून ठेवलेले प्रभाग हे दिनांक ------------- रोजी काढलेल्या चिठ्ठया (लॉटस्) प्रमाणे निर्दिष्ट करण्यात आले आहेत.

(२) प्रभाग रचना अंतिम करताना कोणत्याही प्रभागाच्या हद्दीमध्ये बदल झाल्यास व त्यामुळे आरक्षणात फेरबदल आवश्यक असल्यास आरक्षणाची सोडत पुन्हा काढण्यात येईल.

(३) मराठी व इंग्रजी अधिसूचनेमध्ये प्रभागाच्या वर्णनामध्ये तफावत असल्यास नकाशामधील हद्दीनुसार वर्णन ग्राह्य धरण्यात येईल.

(४) महानगरपालिकेच्या क्षेत्राच्या प्रभागांच्या सीमा दर्शविणारे नकाशे कार्यालयीन वेळेत पाहण्यासाठी महानगरपालिका कार्यालयात उपलब्ध राहतील.

(--------------)

आयुक्त,

------------महानगरपालिका

ठिकाण :

दिनांक :

परिशिष्ट १५

--------------------- MUNICIPAL CORPORATION

dated **............................**

No.--- The State Election Commissioner, Maharashtra proposes to make the following Draft Notification under section 5 (3), 5 A and Section 14 of the Maharashtra Municipal Corporation Act, (Bom.LIX of 1949) (hereinafter referred to as the "said Act") to fix for the **-----------------**Municipal Corporation, the number and the extent of the wards into which the said municipal area shall be divided and to specify the wards reserved for the Scheduled Castes and the Scheduled Tribes and Women (including women belonging to the Scheduled Castes and the Scheduled Tribe), as the case may be, as shown in the Schedule to this Draft order.

2. And whereas the said Draft Order is hereby published as required by the section 5(3) of the said Act for information of all the residents within the jurisdiction of the **----------------**Municipal Corporation. And Whereas, vide order No. SEC/MNC-2014/CR-26/D-5 dated 06.02.2015 The State Election Commission, Maharashtra, has conferred its rights to Municipal Commissioner,-----------------------Municipal Corporation to publish the draft in the Official Gazette. Accordingly this Draft Notification is being published and the said draft will be taken into consideration by the State Election Commissioner, Maharashtra or the officer authorised by him for this purpose after --------------

3. And whereas, all persons who desire to raise any objections or suggestions to this draft should submit the same to the Municipal Commissioner, **-------------------** Municipal Corporation, in writing with reasons on or before dated**..................................** Objections or suggestions received thereafter will not be considered.

Draft Notification

WHEREAS, The State Election Commissioner, Maharashtra has specified for -----------Municipal Corporation, under Section 5A of the Maharashtra Municipal Corporations Act, the number of seats to be reserved for the Scheduled Castes and the Scheduled Tribes and Women (including women belonging to the Scheduled Castes and the Scheduled Tribes) as shown below: -

1. The Number of Councilors to be elected --
2. The Number of seats to be reserved
   (a) For the Scheduled Castes --
   (b) For the Scheduled Tribes --
3. The total number of seats to be reserved for women --
   (Including women belonging to the Scheduled
   Castes and the Scheduled Tribes)

4. Out of seats at serial number 3, the number of seats reserved for the women belonging to the Scheduled Castes and the Scheduled Tribes from amongst the seats reserved for the Scheduled Castes and the Scheduled Tribes as shown in item at serial number 2(a) and (b) respectively are as under:-

   (a) For the Scheduled Casts women --
   (b) For the Scheduled Tribes women --
   (c) Number of seats reserved for women as general category --
   (Number of seats at serial number 3 minus seats
   at serial number 4(a) and 4(b))

5. Unreserved seats (Sr.No.1- Sr.No. 2- Sr.No.- 4 (c)) --

2. Now, therefore, in exercise of section 5(3), 5A and Section 14of the Maharashtra Municipal Corporation Act, The State Election Commissioner, Maharashtra State hereby fix the number and extent of the wards into which the

said Municipal Corporation area shall be divided and specify the wards in which seats shall be reserved for the Scheduled Castes and the Scheduled Tribes and women (including women belonging to the Scheduled Castes and the Scheduled Tribes), as the case may be, as shown in the schedule to this Notification.

3. This Notification shall take effect for the purpose of the next general election held immediately following the date of this Notification.

SCHEDULE

Ward No. & Population	Name of the ward, if any	Extent of the Ward	If the seat is reserved for whom i.e. whether for Scheduled Castes / Scheduled Tribes or for women (including SC Women and ST Women)
(1)	(2)	(3)	(4)
1. Population Total- SC - ST -		Location – North- East- South- West-	
2. Population Total- SC - ST -		Location – North- East- South- West-	

NOTE:-

1. The Reservation indicated in the Schedule for the women including seats reserved for women belonging to the Scheduled Castes and the Scheduled Tribes is as per the lots drawn on **...............**
2. While finalising the wards, if limits of any ward are changed and due to which change in reservation becomes necessary then draw for reservation will be done again.
3. In case of any discrepancy in description of word in the Marathi and English Notification, the description as per boundaries shown in the map shall be treated as valid.

4. A map of the Municipal Corporation showing the limits of the wards is available during office hours for inspection in the office of the Municipal Corporation.

(------------------------)
Municipal Commissioner,
---------------Municipal Corporation

Place :-
Date :-   /   /

परिशिष्ट १६

महानगरपालिकेचे नाव: **सोडतीचा दिनांक:**

अ.क्र.	प्रभाग क्रमांक	जागा क्रमांक	आरक्षण
१			
२			
३			
...			
याप्रमाणे			

सही/-

महानगरपालिका आयुक्त

महानगरपालिका

परिशिष्ट १७

महानगरपालिकेचे नाव: **सोडतीचा दिनांक:**

अ.क्र.	तपशिल	आरक्षित प्रभाग क्रमांक	पैकी महिलांकरिता आरक्षित झालेल्या प्रभागांचे क्रमांक
१	अनुसूचित जाती		
२	अनुसूचित जमाती		
३	सर्वसाधारण		
	एकूण		

सही/-

महानगरपालिका आयुक्त

---------- महानगरपालिका

परिशिष्ट-१८

हरकती व सूचनांचा गोषवारा

----------- महानगरपालिका

हरकतींचा कालावधी दि. ----------- ते ------------ पर्यंत

अ. क्र.	हरकतदाराचे नाव	हरकतीचे स्वरुप	संबंधित प्रभाग क्रमांक	महानगरपालिका आयुक्तांचे अभिप्राय
१	२	३	४	५
१				
२				
३				
४				
५				

उपायुक्त (निवडणूक)

आयुक्त
------- महानगरपालिका

परिशिष्ट-१९

हरकती व सूचनांवर दिलेल्या सुनावणीचा गोषवारा

हरकती व सूचनांवर सुनावणी दिल्यानंतर प्राधिकृत अधिकारी यांनी राज्य निवडणूक आयोगाकडे सादर करावयाचे विवरणपत्र

----------- महानगरपालिका सुनावणीचा दिनांक ----------

अ. क्र.	आक्षेप क्रमांक	हरकतदाराचे नाव	हरकतीचे स्वरुप	संबंधित प्रभाग क्रमांक	महानगरपालिका आयुक्तांचे अभिप्राय	प्राधिकृत अधिकारी यांचे अभिप्राय
१	२	३	४	५	६	७
१						
२						
३						
४						
५						

नगररचनाकार उपायुक्त (निवडणूक) आयुक्त प्राधिकृत अधिकारी

------- महानगरपालिका ----------------

परिशिष्ट-२०

अंतिम प्रभाग रचनेच्या अधिसूचनेचा नमुना (मराठी)

अधिसूचना

महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियम, १९४९

क्रमांक - ---------------- महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियम, (सन १९४९ चा मुंबई ५९) (यापुढे सदर अधिनियम म्हणून उल्लेखिलेला)चे कलम ५(३), ५अ व कलम १४ अन्वये प्राप्त अधिकारांचा वापर करुन प्रारुप अधिसूचना क्र. --------------- च्या अनुसूचीमध्ये दर्शविल्याप्रमाणे ---------- महानगरपालिका क्षेत्र जितक्या प्रभागात विभागण्यात येईल त्या प्रभागांची संख्या व त्यांची व्याप्ती निश्चित केल्यासंदर्भात आणि त्या प्रभागामध्ये अनुसूचित जाती आणि अनुसूचित जमातीच्या जागा राखून ठेवण्यात येतील. ते प्रभाग आणि त्याचप्रमाणे स्त्रियांसाठी (अनुसूचित जाती आणि अनुसूचित जमातीच्या स्त्रियांसह) जागा राखून ठेवण्यात येतील, ते प्रभाग निर्दिष्ट केल्यासंदर्भात प्राप्त झालेल्या हरकती व सूचनांचा काळजीपूर्वक विचार करुन मी श्री. यु.पी.एस.मदान, राज्य निवडणूक आयुक्त, महाराष्ट्र खालीलप्रमाणे अधिसूचित करीत आहे :-

१. ज्याअर्थी, राज्य निवडणूक आयुक्त, महाराष्ट्र, मुंबई यांनी महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियमांच्या कलम ५अ च्या तरतूदीखाली ---------- महानगरपालिकेच्या बाबतीत खालील दर्शविल्याप्रमाणे निवडावयाच्या सभासदांची संख्या अनुसूचित जाती आणि अनुसूचित जमाती यांच्यासाठी राखून ठेवावयाच्या जागा व स्त्रियांसाठी (अनुसूचित जाती आणि अनुसूचित जमातीच्या स्त्रियांसह) राखून ठेवावयाच्या जागा निश्चित केल्या आहेत.

१. निवडावयाच्या सभासदांची संख्या --

२. अनुसूचित जाती आणि अनुसूचित जमाती यांच्यासाठी राखून ठेवावयाच्या जागांची संख्या

अ) अनुसूचित जाती --

ब) अनुसूचित जमाती --

३. स्त्रियांसाठी (अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमातीच्या स्त्रियांसह राखून ठेवावयाच्या जागा धरुन) --

४.उपरोक्त क्र. ३ पैकी वरील क्र.२ (अ) व २ (ब) येथील जागांमध्ये अनुसूचित जाती आणि अनुसूचित जमातीच्या स्त्रियांसाठी राखून ठेवावयाच्या जागांची संख्या खालीलप्रमाणे राहील.

अ) अनुसूचित जाती स्त्रिया --

ब) अनुसूचित जमाती स्त्रिया --

५. स्त्रियांसाठी सर्वसाधारण जागा म्हणून राखून ठेवावयाच्या जागांची संख्या (अनुक्रमांक ३ समोरील नमूद केलेल्या जागा वजा अनुक्रमांक ४ (अ) व (ब) समोरील नमूद केलेल्या जागांची संख्या) --

६. अनारक्षित जागा (अ.क्र.१ वजा अ.क्र.२ वजा अ.क्र. ५) --

२. त्याअर्थी, आता राज्य निवडणूक आयुक्त महाराष्ट्र, महाराष्ट्र महानगरपालिका अधिनियमाचे कलम ५(३), ५ अ व कलम १४ अन्वये उक्त महानगरपालिका क्षेत्र जितक्या प्रभागात विभागण्यात येईल त्या प्रभागांची संख्या व त्यांची व्याप्ती या अधिसूचनेच्या अनुसूचीमध्ये दर्शविल्याप्रमाणे निश्चित करीत असून, ज्या प्रभागांमध्ये अनुसूचित जाती आणि अनुसूचित जमाती व स्त्रियांसाठी (अनुसूचित जाती आणि अनुसूचित जमातीच्या स्त्रियांसह) जागा राखून ठेवण्यात येतील ते प्रभाग निर्दिष्ट करीत आहे.

३. या अधिसूचनेच्या तारखेच्या निकटच्या पुढील सार्वत्रिक निवडणूकीच्या प्रयोजनार्थ ही अधिसूचना अंमलात येईल.

अनुसूची

प्रभाग क्रमांक व लोकसंख्या	**प्रभागाचे नाव, असल्यास**	**प्रभागाची व्याप्ती**	**आरक्षण कोणत्या प्रवर्गासाठी जसे, अनुसूचित जाती/अनुसूचित जमाती व स्त्रियांसाठी (अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमातीच्या स्त्रियांसाठी धरुन)**
(१)	(२)	(३)	(४)
१.			

लोकसंख्या एकूण - अ.जा.- अ.ज.-		व्याप्ती - उत्तर - पूर्व - दक्षिण - पश्चिम -	
२. लोकसंख्या एकूण - अ.जा.- अ.ज.-		व्याप्ती - उत्तर - पूर्व - दक्षिण - पश्चिम -	

टीप :-

(१) अनुसूचीमध्ये स्त्रियांसाठी (अनुसूचित जाती/अनुसूचित जमातीच्या स्त्रियांसह) राखून ठेवलेले प्रभाग हे दिनांक ------------- रोजी काढलेल्या चिठ्ठया (लॉटस्) प्रमाणे निर्दिष्ट करण्यात आले आहेत.

(२) मराठी व इंग्रजी अधिसूचनेमध्ये प्रभागाच्या वर्णनामध्ये तफावत असल्यास नकाशामधील हद्दीनुसार वर्णन ग्राह्य धरण्यात येईल.

(३) महानगरपालिकेच्या क्षेत्राच्या प्रभागांच्या सीमा दर्शविणारे नकाशे कार्यालयीन वेळेत पाहण्यासाठी महानगरपालिका कार्यालयात उपलब्ध राहतील.

(--------------)

आयुक्त,

------------महानगरपालिका

ठिकाण :

दिनांक :

परिशिष्ट-२१

अंतिम प्रभाग रचनेच्या अधिसूचनेचा नमुना (इंग्रजी)

NOTIFICATION

Maharashtra Municipal Corporation Act, 1949

No. ------------------- In exercise of the powers conferred by section 5(3)[5A Section 14 of The Maharashtra Municipal Corporation Act, (Bom.LIX of 1949) (hereinafter referred to as the "said Act") after carefully taking into consideration the objection& suggestion received, in response to the Draft Notification No. ------------------- dated ------ fixing for the ------ Municipal Corporation. The number and the extent of the wards into which the said municipal area shall be divide and to specifying the wards reserved for the Scheduled Castes and the Scheduled Tribes and Women (including women belonging to the Scheduled Castes and the Scheduled Tribes) as the case may shown in the schedule to said Draft Notification. I, Mr. U.P.S. Madan, State Election Commissioner, Maharashtra, hereby makes the following Notification.

Whereas the State Election Commissioner, Maharashtra, Mumbai as specified for --------- Municipal Coprporation under section 5A of the Maharashtra Municipal Corporation Act, for the number of seats to be reserved for the Scheduled Castes and the Scheduled Tribes and Women (including women belonging to the Scheduled Castes and the Scheduled Tribes) as shown below: -

1. The Number of Councilors to be elected **--**

2. The Number of seats to be reserved

   (a) For the Scheduled Castes **--**
   (b) For the Scheduled Tribes **--**

3. The total number of seats to be reserved for women **--**

   (Including women belonging to the Scheduled

   Castes and the Scheduled Tribes)

4. Out of seats at serial number 3, the number of seats reserved for the women belonging to the Scheduled Castes and the Scheduled Tribes, from amongst the seats reserved for the Scheduled Castes and the Scheduled Tribes as shown in item at serial number 2(a) and (b) respectively are as under:-

(a) For the Scheduled Castes women **--**

(b) For the Scheduled Tribes women **--**

5. Number of seats reserved for women as general category **--**
(Number of seats at serial number 3 minus seats
at serial number 4 (a) & 4 (b))

6. Unreserved seats (Sr.No.1-Sr.No.2-Sr.No.5) --

2. Now, therefore, in exercise of section 5(3), 5A and Section 14of the Maharashtra Municipal Corporation Act, The State Election Commissioner, Maharashtra State hereby fix the number and extent of the wards into which the said Municipal Corporation area shall be divided and specify the wards in which seats shall be reserved for the Scheduled Castes and the Scheduled Tribes and women (including women belonging to the Scheduled Castes and the Scheduled Tribes), as the case may be, as shown in the schedule to this Notification.

3. This Notification shall take effect for the purpose of the next general election held immediately following the date of this Notification.

SCHEDULE

Ward No. & Population	Name of the ward, if any	Extent of the Ward	If the seat is reserved for whom i.e. whether for Scheduled Castes / Scheduled Tribes or for women (including SC Women & ST Women)
(1)	(2)	(3)	(4)
1. Population Total- SC - ST -		Location – North- East- South- West-	

2. Population Total- SC - ST -		Location – North- East- South- West-	

NOTE:- 1. The Reservation indicated in the Schedule for the women including seats reserved for women belonging to the Scheduled Castes and the Scheduled Tribes is as per the lots drawn on **...............**

2. In case of any discrepancy in description of word in the Marathi and English Notification, the description as per boundaries shown in the map shall be treated as valid.

3. A map of the Municipal Corporation showing the limits of the wards is available during office hours for inspection in the office of the Municipal Corporation.

(------------------------)
Municipal Commissioner,
---------------Municipal Corporation

Place :-
Date :- / /